

Vergaderjaar 2024–2025

31 066

Belastingdienst

Nr. 1451

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 december 2024

In het laatste commissiedebat over de voortgang van de hersteloperatie toeslagen op 7 november jl. (Kamerstuk 31 066, nr. 1444) heeft mijn voorganger toegezegd uw Kamer nog voor het kerstreces te informeren over een drietal punten. Het betreft toezeggingen aan de leden Inge van Dijk (CDA), Stultiens (GL-PvdA) en Vijlbrief (D66). Hieronder treft u mijn reactie.

Extern advies herbeoordeling van adviezen Commissie Werkelijke Schade (CWS)

Op 18 juni 2024 is de motie Inge van Dijk c.s.¹ aangenomen. In die motie wordt de regering verzocht om onafhankelijk advies in te winnen over de vraag hoe om te gaan met de ouders die de CWS al hebben doorlopen of in bezwaar zijn, op grond van gelijkheid (hierna: het onafhankelijke advies). In het commissiedebat van 7 november 2024 is vervolgens toegezegd om daarbij ook de ontwikkeling van alternatieve schaderoutes zoals SGH te betrekken. Aan BarentsKrans is de opdracht gegeven om onafhankelijk te adviseren over de rechtsvragen die voortvloeien uit deze motie. Bijgaand ontvangt uw Kamer het advies.

BarentsKrans concludeert in het rapport op basis van geldende jurisprudentie en wetgeving dat er op de overheid geen rechtsplicht rust om ouders die al een UHT-beschikking over hun aanvullende schade hebben ontvangen op grond van het «oude» CWS-beleid, in aanmerking te laten komen voor het opnieuw volledig doorlopen van de CWS-route of een ambtshalve herziening van de beschikking, dan wel het aanbieden van een alternatieve schaderoute. Het betreft een juridische conclusie *in abstracto* waarbij meeweegt dat deze groep gedupeerde ouders een rechtmatige compensatie hebben ontvangen, die in lijn is met de uitgangspunten van de Wet hersteloperatie toeslagen (Wht) en in overeenstemming is met het civiele schadevergoedingsrecht.

¹ Kamerstukken II 2023/24, 31 066, nr. 1410.

BarentsKrans concludeert dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur – kort gezegd – niet meebrengen dat een later geïntroduceerd beleid op oude gevallen zou moeten worden toegepast, als de eerder gegeven beslissing op zichzelf genomen rechtmatig is en de beleidswijziging op redelijke gronden berust. Het verschil tussen het vergoeden van de werkelijke schade bij de CWS-route en het toekennen van forfaitaire schadeposten bij de SGH-route resulteert er bovendien in dat niet zonder meer kan worden gesteld welke van de schadekaders ruimhartiger is, aldus BarentsKrans.

Reactie op de elf succesblokkades van de Stichting Gelijkwaardig Herstel (SGH)

Afgelopen zomer is een dienstverleningsovereenkomst getekend met de SGH om de Herstelaanpak van de SGH te hervatten en op te schalen. Uw Kamer is daarover op 16 juli jl. geïnformeerd.² De heropstart van SGH is langzamer op gang gekomen dan aanvankelijk beoogd. SGH heeft daarover een notitie gestuurd naar het ministerie met de elf oorzaken die daar volgens hen aan ten grondslag lagen. De als meest knellend ervaren punten daarvan zijn daarop direct besproken. Op verzoek van uw Kamer deel ik met u een gezamenlijke reflectie op alle door SGH genoemde punten.

De elf punten van SGH gaan voor een belangrijk deel – circa de helft – over de externe controle die sinds deze zomer wordt toegepast door het ministerie. De voor het commissiedebat besproken werkwijze is in praktijk gebracht en hierover is in de afgelopen periode constructief het gesprek gevoerd, hetgeen heeft geleid tot een lerende aanpak, waarin op basis van intensief overleg een uitvoeringspraktijk wordt uitgewerkt wat moet leiden tot versnelling van de route. SGH en het ministerie zijn voornemens in de eerste twee maanden van 2025 deze lerende aanpak voort te zetten. In de praktijk is te zien dat de aanpassingen lijken te leiden tot het weer op gang komen van de route. Het aantal schadeanalyses per week dat SGH in de afgelopen paar weken naar het ministerie stuurt is regelmatig hoger dan wat in de pilot is bereikt, en gaat richting de aantallen die in het opschalingsplan beoogd zijn. Inmiddels heeft SGH sinds de zomer ongeveer 300 schadestaten aangeleverd bij het ministerie en zijn circa 130 schikkingsvoorstellen gedaan aan ouders.³ Het is nog te vroeg om op basis van deze aantallen definitieve conclusies te verbinden aan de behaalde resultaten, maar ze zijn veelbelovend.

Daarnaast benoemde SGH een aantal andere punten die voor een deel reeds opgelost zijn en voor een deel nog onderwerp van gesprek. Opgelost is de frictie met betrekking tot de timing van het aanmeldportaal, de tekst van de vaststellingsovereenkomst en – voor zover daar al conclusies aan te verbinden zijn – de betalingstermijnen van de overheid. Het proces van uitbetaling is gestroomlijnd met als doel om (ruim) binnen de termijn tot uitbetaling over te gaan, hetgeen bij de eerste uitbetalingen in november en december is gelukt. Het ministerie en SGH blijven samen werken om dit proces zo gestroomlijnd mogelijk te laten verlopen, betrouwbare uitbetaling is immers het sluitstuk van de afspraak die overheid en gedupeerde in gelijkwaardigheid maken. Het ministerie onderschrijft het belang van de tekenceremonies. Samen met SGH worden voorbereidingen getroffen om dergelijke ceremonies op grotere schaal en met meer landelijke spreiding uit te kunnen voeren, waarbij vanzelfsprekend oog blijft voor de uitvoerbaarheid.

² Handelingen Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 31 066, nr. 1420.

³ Peildatum 16 december 2024.

Het ministerie en SGH treden nog voor de jaarwisseling in gesprek over het verruimen van de deelnemersvoorwaarden voor SGH, waar twee van de elf punten betrekking op hadden.

Mogelijk nadelige gevolgen voor ouders door inperking adviezen Bezwaarschriftenadviescommissie (BAC)

Verder is toegezegd om in gesprek te gaan met de bezwaarschriftenadviescommissie (BAC) over een oplossing voor mogelijke situaties waarin de inperking van de BAC leidt tot nadelige gevolgen voor de gedupeerde ouders (naar aanleiding van de eerdere motie Stultiens en Inge van Dijk⁴), en de Kamer hierover schriftelijk verslag te doen.

Eén van de maatregelen om de bezwaarafhandeling te versnellen, is om de BAC gericht in te zetten. In oktober 2023 is een wijziging van de instellingregeling van de BAC doorgevoerd om deze gerichte inzet mogelijk te maken. UHT vraagt in situaties die dat toelaten geen advies aan de BAC. Dit is het geval indien UHT volledig aan het bezwaar tegemoet komt, als een ouder zelf niet naar de BAC wil, als een bezwaar kennelijk niet ontvankelijk of kennelijk ongegrond is, of wanneer de voorgenomen beslissing op bezwaar evident in lijn is met eerdere adviezen van de BAC. Voor de toepassing van de laatstgenoemde mogelijkheid, analyseert UHT de adviezen van de BAC en stemt daarop haar beleid af.⁵ Van belang is dat zo vroeg mogelijk in het proces wordt ingezet op oplossingsgerichte behandeling van het bezwaar, bijvoorbeeld door er onderling uit te komen, door in te zetten op mediation, het ambtelijk afdoen van bezwaren, of om toch te besluiten het bezwaar wel voor te leggen aan de BAC. Over het toepassen van deze werkwijze vindt regelmatig goed overleg plaats met de BAC en UHT. Voor bezwaren die vóór de aanpassing van de overgangsregeling zijn ingediend geldt overgangsrecht: de ouder houdt in dat geval het recht dat het bezwaar ter advisering aan de BAC wordt voorgelegd.

Voor bezwaren die UHT ambtelijk afdoet geldt ook dat deze volgens de wettelijke voorschriften uit de Awb worden behandeld. De rechtsbescherming van de bezwaarmaker blijft dus geborgd.

De gedachte achter het gericht voorleggen van bezwaren aan de BAC is dat het sneller bieden van duidelijkheid voor ouders opweegt tegen de meerwaarde van advisering. Tegelijk leidt het overslaan – waar dat kan – van de stap langs de BAC tot een versnelling, en dus tot een voordeel voor de gehele groep ouders die wacht op afhandeling van bezwaar.

Tot slot

In de volgende Voortgangsrapportage, die medio februari 2025 aan uw Kamer wordt gestuurd, zal ik u nader informeren over de voortgang op de bovenstaande thema's. Ik vertrouw erop uw Kamer hiermee volgens afspraak te hebben geïnformeerd.

De Staatssecretaris van Financiën,
S.T.P.H. Palmen

⁴ Kamerstukken II, 2023/2024, 31 066, nr. 1358

⁵ Kamerstukken II, 2023–2024, 31 066, nr. 1390 (17^e VGR hersteloperatie toeslagen)